

УДК
677.027.423.42

ГАРАНІНА О.О.¹, ПЕТРОВА-КУМІНСЬКА С.В.²,
НІНЬКО К.С.¹

¹ Київський національний університет технологій та
дизайну, Україна

² Могильовський державний університет продовольства,
Республіка Білорусь

ФАРБУВАННЯ БАВОВНЯНОГО ТЕКСТИЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ НЕРОЗЧИННИМ АЗОБАРВНИКОМ ІЗ ЗАДАНИМИ АНТИБАКТЕРІАЛЬНИМИ ХАРАКТЕРИСТИКАМИ

***Мета.** Встановлення можливості фарбування бавовняного текстильного матеріалу нерозчинним азобарвником із заданими антибактеріальними характеристиками.*

***Наукова новизна.** Вперше доведено доцільність використання триклозану при синтезі нерозчинного азобарвника.*

***Практичне значення.** Розширення асортименту азобарвників із заданими антибактеріальними характеристиками.*

***Ключові слова:** барвник з антибактеріальною складовою, триклозан, фарбування, оптична густина.*

***Об'єкти та методи досліджень.** Синтез нерозчинного азобарвника з антибактеріальними характеристиками.*

Азобарвник отримували шляхом синтезу на волокні з використанням діазосполуки, синтезованої з відомого азоаміну шляхом реакції азосполучення з триклозаном в ролі азоскладової. Визначення оптичної густини розчинів забарвлених зразків проводили за допомогою фотоелектричного колориметра КФК-2.

***Результати дослідження.** Один з найбільш широко розвинених секторів текстильного ринку є антимікробна обробка текстилю для біомедичних цілей [1]. Оптимальний біоцид для текстильних матеріалів повинен мати [1-3]: широкий спектр антимікробної дії до патогенних і пошкоджуючих волокна мікроорганізмів; відсутність запаху; стійкість біоцидного ефекту до прання та хімічного чищення текстилю; незначну токсичність; безбарвність; досягнення ефекту при низьких концентраціях; доступну вартість; простоту застосування; не погіршувати фізико-механічні*

та хімічні показники текстильних матеріалів; сумісність з іншими текстильно-допоміжними речовинами (ТДР).

Антимікробну активність виявляє достатня кількість природних і синтетичних сполук, багато з яких небезпечні для людини і тварин. Тому тільки деякі хімічні сполуки можуть бути рекомендовані для практичного використання в якості антисептичних препаратів.

При використанні антимікробної обробки для текстильного матеріалу традиційними мігруючими біоцидними засобами (наприклад, на основі триклозану або піритіону цинку) які, більш-менш міцно закріплюючись на волокнистому субстраті, утворюють хімічне «депо», з якого біологічно-активна речовина, мігруючи, здатна хімічно впливати на мікроби та мікрогриби, пригнічуючи їх здатність до розмноження або перекриваючи шляхи харчування [4,5].

Велика кількість текстильних полотен білизняного призначення випускається в білому вигляді або оброблені з використанням білоземельного вибивання. Так як характер спорідненості триклозану до целюлозних волокон невідомий, то необхідно проведення або якісного, або кількісного аналізу з метою визначення присутності триклозану на волокні після його сорбції.

В роботі використовувався якісний метод визначення присутності триклозану на волокні після його сорбції. Якісний метод, використаний в роботі, заснований на подібності хімічної природи і структури β -нафтола, азотолів і триклозану. Триклозан розглядався як азотол. З цієї причини здійснювалася сорбція натрієвої солі триклозану тканиною з наступним підсушуванням і обробкою розчином діазолу оранжевого О. Проведення азосполучення триклозану з діазолем оранжевим О призводить до утворення барвника нерозчинного у воді, що є аналогом азоїдних барвників (рис. 1).

Переведення триклозану в форму барвника призведе до збільшення стійкості бактерицидного ефекту до мокрих обробок і до появи пролонгування його дії. Необхідним надалі є дослідження антибактеріальної і антимікозної ефективності забарвлених текстильних матеріалів, які забарвлені при фарбуванні нерозчинними азобарвниками азосполученням, в залежності як від типу діазолу, так і від характеру використовуваного азотолу (фенолу).

Триклозан у вигляді натрієвої солі, як і багато фенолів, краще розчиняється в воді. Як наслідок, стійкість триклозану на волокнистому матеріалі до мокрих обробок, до прання в присутності лугів можна збільшити проведенням реакції азосполучення з діазолеморанжевим О, використовуючи триклозан у вигляді азотолу. Електронні спектри поглинання розчинів волокнистих матеріалів наведені на рисунку 2.

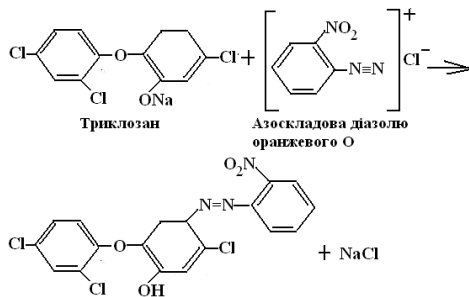

Рис. 1. Азосполучення триклозану з діазолем оранжевим О

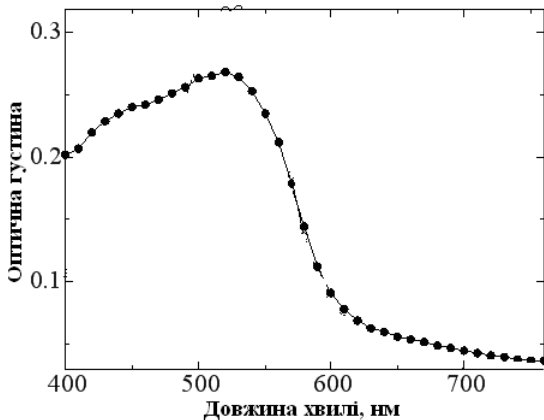

Рис.2. Електронні спектри поглинання забарвлених волокнистих матеріалів при азосполученні діазолу оранжевого О з триклозаном.

Утворення барвника при азосполученні участю натрієвої солі триклозану є доказом його наявності на текстильному матеріалі. Таким чином, показана принципова можливість використання антимікробних та антимікозних препаратів широкого спектру дії в якості інтенсифікаторів процесу фарбування синтетичних текстильних матеріалів. Міцнісні характеристики забарвлень до тертя, прання та дії поту становили 4-5 балів за шкалою сірих еталонів.

Висновок. Показана можливість використання триклозану в якості азоскладової з та отримані забарвлення бавовняних текстильних матеріалів. Міцнісні характеристики отриманих забарвлень до тертя, прання та дії поту становили найвищі показники – 4-5 балів за шкалою сірих еталонів.

Подальші дослідження направлені на розширення асортименту бактерицидних полотен шляхом використання різних дібазолів.

Список літератури

1. Zille A. Application of nanotechnology in antimicrobial finishing of biomedical textiles / A. Zille, L. Almeida, T. Amorim, N. Carneiro, M. F. Esteves, C. J. Silva, A. P. Souto // *Mater. Res. Express* – 2014. – Vol. 1. – P. 032003
2. Кричевский Г.Е. Химические, био- и нанотехнологии в производстве нового поколения волокон многофункционального текстиля и одежды 21 век. / Г.Е. Кричевский - М.: ГОУ ВПО «РОСЗИТЛП», 2011. – 612 с.
3. Ilić V. The influence of silver content on antimicrobial activity and color of cottonfabrics functionalized with Ag nanoparticles / V. Ilić, Z. Saponjić, V. Vodnik et al. // *Carbohydrate Polymers*. — 2009. — Vol. 78. — P. 564—569.
4. Russell, A. D. Similarities and differences in the responses of microorganisms to biocides / A. D.Russell // *Journal of Antimicrobial Chemotherapy* 52. – 2003. – p. 750-763
5. Jean-Yves Maillard Antimicrobial biocides in the healthcare environment: efficacy, usage, policies, and perceived problems / Jean-Yves Maillard // *Ther Clin Risk Manag.* - 2005. - p. 307–320
6. Simoncic, B. Structures of novel antimicrobial agents for textiles / B. Simoncic, B. Tomsic, A Review // *Textile Research Journal*. 2010. № 80(16) - p. 1721-1737